

Geachte aanwezigen, lieve kinderen,

Wat fijn en bijzonder dat we hier vandaag met elkaar kunnen zijn.

Om te herdenken.

Wat hebben jullie daar een mooie bijdrage aan geleverd.

En wat mooi dat ook meneer Fokkema, een hele bijzondere man zoals jullie hebben kunnen horen, ons zijn verhaal heeft verteld.

Dank jullie wel, allemaal.

Want we staan daarnet, precies op die plek, op een historische plaats, waar de geschiedenis, met name van de Joodse gemeenschap van toen, nog zichtbaar en voelbaar is.

Eeuwenlang bloeide het joodse leven in onze stad.

De eerste Joden vestigden zich in 1645 in Leeuwarden.

In de 19e eeuw was Leeuwarden het Joodse centrum van het Noorden.

Maar de Tweede Wereldoorlog heeft daar een wreed einde aan gemaakt.

Meneer Fokkema is, net als enkele andere aanwezigen hier, een ooggetuige van dat verleden.

Bijna twee weken geleden, op 15 april, was de Bevrijdingsdag van Leeuwarden.

Toen herdachten we dat Leeuwarden in 1945 door de Royal Canadian Dragoons is bevrijd van de bezetters, Nazi-Duitsland.

In de muur van het stadhuis zit daarvoor een speciale gedenkplaat.

Op het Ereveld van de Noorderbegraafplaats in Leeuwarden liggen 15 verzetsstrijders begraven.

Die mannen waren leeftijdgenoten van de heer Fokkema.

Ze leefden en streden voor ónze vrijheid.

Het is goed om dat te herdenken.

Blad 2

Het is goed dat we vandaag stilstaan bij de kinderen van toen.

Die een naam, en een eigen verhaal hadden.

Ik wil jullie graag iets vertellen over het Joods monument, Hier voor de voormalige joodse Duns-school.

In de muur zijn twee gedenkstenen gemetseld.

De tekst op de eerste gedenksteen luidt:

'JOODSE SCHOOL
1886 - 1943'.

De Bijbeltekst op de tweede gedenksteen luidt:

'GENESIS 37:30
HET KIND IS ER NIET MEER'.

Op de muur is een tekst aangebracht die de absentielijsten van de joodse school weergeeft; lijsten met namen van steeds meer afwezigen.

Op de voorzijde van de zuil staan fragmenten van de notulen van de laatste kerkenraadsvergadering op 8 december 1942 (tijdens Chanoeke).

'Zoals het vergaderen van de kerkenraad is gestopt en het sterven van een Joodse samenleving zich voltrok, zo loopt op het monument de tekst uit in een leegte.

Maar die wordt wel gevuld.

Met een Jodenster, een geel teken van afzondering en tenslotte van ondergang.

Maar óók de Davidster, die in de vlag van Israël uitwaaiert over een eigen staat.'

Hoeveel joden er precies zijn omgekomen in de oorlog, daar zijn de geleerden het niet over eens, omdat er naast de inwoners ook Joodse vluchtelingen in Leeuwarden waren.

Wel is bekend dat hooguit 15 % het heeft overleefd.

Eén geleerde geeft aan: van de 665 joden in Leeuwarden zijn er 547 gedeporteerd, 7 teruggekeerd, 107 ondergedoken die het hebben overleefd en 11 ondergedoken die alsnog zijn opgepakt en gedood.

Blad 3

En waarom: Omdat de joden 'anders' waren.

Het is goed dat wij elk jaar weer stilstaan bij dit feit.

Meneer Fokkema was opgepakt, omdat zijn familie in het verzet tegen de vijand zat.

Fokkema is bevrijd, dankzij andere mensen uit dat verzet.

Verzet is dit jaar het jaarthema bij de herdenkingen en vieringen.

Zelf kun je ook in verzet komen.

Bijvoorbeeld als mensen om jou heen elkaar niet respecteren.

Respect is belangrijk, ook vandaag, ook morgen.

Respect voor elkaar hebben.

Wie of wat de ander ook is.

Zwart/blank, klein/groot, homo/hetero, rood/blond/bruin haar.

We zijn allemaal mensen.

Natuurlijk zijn we ook verschillend.

Dat is juist mooi.

Maar verschil mag nooit leiden tot ruzie, pesten of in het groot: oorlog, terrorisme.

Dan is respect ver te zoeken en dan gaat het fout.

Laat iedereen in zijn waarde.

Ook in jouw eigen omgeving, ook op school.

Dan blijft deze wereld voor iedereen een mooie plek om op te leven.

Ik wil jullie allemaal uitnodigen om op 4 mei, 's avonds naar de Dodenherdenking in de Prinsentuin te komen.

Hierbij zullen ook 9 Canadezen zijn die op 15 april 1945 Leeuwarden hebben bevrijd.

Laten we de wereld vrede wensen!

Blad 4

Dank jullie wel.
Shalom!